

TEKNIKKAA WAIHERIKKAASTI

Tieteellisten artikkelien vertaisarviointiprosessi eli referee-käytäntö on lehdessä ollut laajasti käytössä jo vuosia. Lehdelle tarjotut käsikirjoitukset käyvät läpi kehitysvaiheita ja kulkevat kirjoittajan, toimituksen ja toimituksen valitsemien ulkopuolisten asiantuntijoiden välillä ennen kuin ne julkaistaan. Tavoitteena on julkaista mahdollisimman laadukasta luettavaa teille hyvät *Tekniikan Waiheita* -lehden ystävät. Tästä numerosta lähtien tätä käytäntöä tuodaan entistä selkeämmin esille maininnalla vertaisarvioitujen artikkelien lopussa ja kiittämällä samalla lausunnon antaneita asiantuntijoita arvokkaista kommentista. Vertaisarviointi vie usein kuukausia aikaa, joten potentiaalisten kirjoittajien ei kannata lannistua vaan ottaa tämä kannustuksena tarjota lehdelle juttuja ja mahdollisuutena saada hedelmällisiä kommentteja teksteistään. Lehden *Katsaukset* ovat puolestaan eri tieteenalojen asiantuntijoiden kirjoittamia lyhyempiä artikkeleita, jotka usein perustuvat kirjoittajan aiempiin julkaisuihin tai joiden aihepiiriin kirjoittaja on syvällisesti perehtynyt ammatinsa, pitkäaikaisen harrastuksensa tai valmisteilla olevan tutkimuksensa kautta. Toimitus on kiinnostunut myös muistitietoon perustuvista jutuista, joita toivomme lehden lukijoiden tarjoavan tekniikan ja teollisuuden aloilta.

Varkaus oli höyrylaivojen kulta-aikana 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa tärkeä laivanrakennuskeskus. 1860-luvulla valmistuneella Pirtinniemen varvalla rakennettiin erilaisia aluksia mm. huvi- ja lastialuksia, hinaajia ja matkustajalaivoja. Laivojen valmistus oli tekniikkaa, jossa tarvittiin erilaisten ammattiryhmien osaamista. Keskikesän numeron ensimmäisessä artikkelissa Leena Rossi tarkastelee tätä laivanrakennuksen inhimillistä puolta laivaveistämön maalarina

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Maalarina Pirtinniemen varvilla Varkaudessa 1910- ja 1920-luvuilla Leena Rossi	5
Katsaukset	
Näsinneulan hissit – Valmetin vaativin hissitoimitus (Ilkka Mäntyvaara)	20
Leukotomeista stimulaatioelektrodeihin: Psykrokirurgia ja tekniikan kehittyminen (Ville Salminen)	30
Benzin auton ja Wrightien lentokoneen roolimallit maailman ensimmäisinä (Ari Lampinen)	33
Museot	
Berliinin tietokonepelimuseo esittelee monipuolisesti digipelihistoriaa (Jaakko Suominen)	40
Seminaarit ja matkat	
Seminaari monitieteisyydestä ja kansainvälisyydestä historian tutkimuksessa (Riikka Jalonen)	42
Arvostelut	
Si vis pacem, para bellum (Sampska Kaataja)	43
Hakuilmoitus: Tekniikan Waiheiden päätoimittaja	44
Uutiset	45
Abstracts	50

työskennelleen maalari Frans Lindin muistojen kautta. Muistitietoa metodina käyttäen Rossi avaa, miten tulokas otettiin telakalla vastaan, ja kuvaa tarkasti laivaveistämön työoloja ja -tiloja sekä työvälineitä ja -asuja 1910–1920-luvuilla.

Tänä vuonna on näyttävästi juhlittu auton 125-vuotisjuhlia. Karl Benzin vuonna 1886 patentoitua autoa on eri medioissa nostettu esille maailman ensimmäisenä autonä. Ari Lampinen haastaa pohtimaan Benzin auton ja Wrightin lentokoneen julkisuudessa ja oppikirjoissa vakiintunutta asemaa maailman ensimmäisenä autonä ja lentokoneena avaamalla näiden keksintöjen historiallisia kehityskulkuja.

Tänä vuonna merkkivuotta viettää myös neljäkymmentä vuotta sitten valmistunut Näsinneulan näkötorni. Korkeat tornit kuten pilvenpiirtäjätkin vaativat nopeita ja toimivia hissejä. Jälkimmäisistä rakennuksista kiinnostavan esitelmän piti aiheesta väitellyt Silja Laine Tekniikan Historian Seuran vuosikokouksessa huhtikuussa. Tässä numerossa Ilkka Mäntyvaara kertoo Valmet Oy:n vaativimmasta hissihankkeesta, Näsinneulan hisseistä, asiantuntija-artikkelissa, jonka kuvitus ansaitsee myös erityishuomion. THS:n syysseminaariin (2010) palataan tilaisuudessa esitelmöineen Ville Salmisen jutun muodossa. Salminen valmistelee psykokiurgian historiaa käsittelevää väitöskirjaansa Oulun yliopistossa. Maallikkoo puistattavat mielikuvat lobotomialeikkauksista asettuvat osaksi lääketieteen historiaa tieteellisessä katsauksessa, jossa Salminen kertoo, miten tekniikan kehittyminen vaikutti psykokiurgian kehittymiseen.

Toimituksen puolesta toivotan ajatuksia herättäviä lukuhetkiä sekä muistorikasta kesää!

Teija Försti

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Sampsa Kaataja, sampska.kaataja@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon numeroon 3/2011 19. elokuuta ja numeroon 4/2011 11. marraskuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.